

ISSN 1817-2261

Вісник Донецького національного університету

НАУКОВИЙ
ЖУРНАЛ
*Заснований
у 1997 році*

Серія В
**економіка
і право** **Спецвипуск**

2009, том 1

Головний редактор – д-р фіз.-мат. наук, акад. НАН України **В.П.Шевченко**

Зам. головного редактора – д-р техн. наук, проф. **О.Б.Ступін**

Члени редколегії: д-р педаг. наук, проф. **В.М.Алфімов**, д-р екон. наук, акад. НАН України **О.І.Амоша**, д-р політ. наук, проф. **К.В.Балабанов**, д-р фіз.-мат. наук, проф. **В.М.Варюхін**, д-р біол. наук, проф. **О.З.Глухов**, д-р філол. наук, проф. **А.П.Загнітко**, д-р істор. наук, проф. **З.Г.Ліхолобова**, д-р юрид. наук акад. НАН України **В.К.Мамутов**, д-р філол. наук, проф. **Є.С.Отін**, д-р екон. наук, проф. **Ю.В.Макогон**, д-р хім. наук чл.-кор. НАН України **А.Ф.Попов**.

Редакційна колегія серії В (Економіка і право)

д-р юрид. наук, акад. НАН України **В.К.Мамутов** (відповідальний редактор), д-р екон. наук, проф. **Ю.В.Макогон** (зам. відповідального редактора).

Члени редакційної колегії: д-р екон. наук, проф. **А.Дамянов** (Болгарія), д-р, проф. **Б.Крстич** (Сербія), д-р екон. наук, проф. **В.Кожокару** (Молдова), д-р екон. наук, акад. НАН Грузії **В.Папава** (Грузія), д-р екон. наук, проф. **З.С.Варналій**, д-р екон. наук, проф. **Г.О.Черніченко**, д-р екон. наук **П.В.Єгоров**, д-р екон. наук, проф. **З.П.Коровіна**, д-р техн. наук, проф. **М.І.Крулькевич**, д-р екон. наук, проф. **Ю.Г.Лисенко**, д-р юрид. наук, проф. **А.Г.Бобкова**, д-р екон. наук, проф. **І.О.Александров**, д-р екон. наук, проф. **А.Г.Семенов** д-р юрид. наук, проф. **М.М. Мичко**, д-р юрид. наук, проф. **Г.Л.Знаменський**, д-р юрид. наук, проф. **І.Є.Замойський**, канд. екон. наук **І.В.Хаджинов** (відп. секретар).

Chief Editorial Board of the Bulletin

Editor-in-Chief – academician of National Academy of Sciences of Ukraine **V.P.Shevchenko**

Deputy Editor-in-Chief – doctor of technical sciences, professor **O.B.Stupin**

Members of Editorial Board: Dr. ped. sci., prof. **V.N.Alfimov**, Dr. econ. sci., mem. NAS Ukraine **O.I.Amosha**, Dr. polit. sci., prof. **K.V.Balabanov**, Dr. phys.-mat. sci., prof. **V.M.Varyukhin**, Dr. biol. sci., prof. **O.Z.Glukhov**, Dr. philolog. sci., prof. **A.P.Zagnitko**, Dr. hist. sci., prof. **Z.G.Likholobova**, Dr. yurid. sci., acad. NAS Ukraine **V.K.Mamutov**, Dr. philolog. sci., prof. **E.S.Otin**, Dr. econ. sci., prof. **Y.V.Makogon**, Dr. chem. sci., mem.-corr NAS Ukraine **A.P.Popov**.

Editorial Board of Series C (Economy and Law)

Dr. jur. sci., acad. NAS Ukraine **V.K.Mamutov** (the Editor-in-Chief), Dr. econ. sci., prof. **Y.V.Makogon** (deputy of the Editor-in-Chief).

Members of the Editorial Board: Dr. econ. sci., prof. **A.Damyarov** (Bulgaria), Dr., prof. **B.Krstic** (Serbia), Dr. econ. sci., prof. **V.Cojocar** (Moldova), Dr. econ. sci., mem. NAS Georgia **V.Papava** (Georgia), Dr. econ. sci., prof. **Z.S.Varnaliy**, Dr. econ. sci., prof. **G.O.Chernichenko**, Dr. econ. sci. **P.V.Egorov**, Dr. econ. sci., prof. **Z.P.Korovina**, Dr. tech. sci., prof. **M.I.Krulkevich**, Dr. econ. sci., prof., Dr. econ. sci., prof. **Y.G.Lysenko**, Dr. jur. sci., prof. **A.G.Bobkova**, Dr. econ. sci., prof. **I.O.Aleksandrov**, Dr. econ. sci., prof. **A.G.Semenov**, Dr. law. sci., prof. **M.M. Mychko**, Dr. jur. sci., prof. **G.L.Znamenskiy**, Dr. jur. sci., prof. **I.E.Zamoyskiy**, Dr. econ. sci. **I.V.Khadzhynov**

Друкується за рішенням Вченої Ради Донецького національного університету.

Журнал включений ВАК України до переліку спеціалізованих видань з економіки (Бюлетень ВАК України №4, 1999 р.) та права (Бюлетень ВАК України №6, 1999 р.).

© Донецький національний університет, 2009

Адреса редакції: 83001, м. Донецьк-55, вул. Університетська, 24.

тел: (062) 305-16-51

Сер

ЗМІСТ

Передмісся
Кафедри

Черненко
Бутко І
Гончар
Дмитри
Кулик
Мамутов
Новик
Омельни
структур
Чайковс
Рибан
Балаш
Бетмен
Григор
Дорош
Дорош
Захар
Котко
Логач
Муром
Новик І
оплати
Парши
Поліс
професі
Прогно
Сави
Сави
Черно
Домаш
Юрик І
Домаш
Бондар
Дубин
Коно
Курач
Маша
Важ
Гетьма
Кокор
Марш
Бойко
А.
праці
Корн
Коро
Ланс
зарубі
Стет
підпр
Сичов

Вісник Донецького національного університету

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ЗАСНОВАНИЙ У 1997 РОЦІ

присвячений 35-річчю
кафедри управління персоналом і
економіки праці

Серія В. Економіка і право

Спецвипуск, том 1, 2009

ЗМІСТ

Передмова.....	7
Кафедрі управління персоналом і економіки праці Донецького національного університету – 35!.....	8

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА І ЛЮДСЬКИЙ РОЗВИТОК. РЕГІОНАЛЬНА КАДРОВА ПОЛІТИКА

Черніченко Г.О., Орехова Т.В., Шаульська Л.В. Взаємодія вищих навчальних закладів з роботодавцями.....	10
Бузько І.Р., Часовська О.А. Розвиток теорії управління людськими ресурсами: історичний аспект та світовий досвід	15
Гончаров В.М. Забезпечення конкурентоспроможності робочої сили в умовах міжнародної економічної інтеграції.....	19
Дмитриченко Л.І., Кривенко Л.В. Розвиток людського потенціалу: освітньо-інноваційний аспект.....	23
Куліков Г.Т. Заробітна плата у витратах на утримання робочої сили.....	28
Миценко І.М. Вплив глобалізаційних процесів на механізм формування сучасного менеджера	34
Новікова О.Ф. Розвиток трудового потенціалу України: організаційно-правове та інституційне забезпечення	40
Омельченко В.Я., Омельченко А.П., Омельченко А.В. Механізм підвищення керованості в соціально-суспільних структурах на основі логістики.....	44
Чаусовський О.М., Гончарова І.В. Європейська соціальна хартія: проблеми реалізації й адаптації в Україні.....	47
Рибалко В.М. Зареєстрована пропозиція робочої сили на регіональному ринку праці: динаміка, складові бази прогнозу.....	51
Баттачеєва Н.А. Соціальна політика підприємства як фактор підвищення його соціально-економічної ефективності	57
Безтелесна Л.І. Удосконалення фінансування соціальних послуг	63
Гриценко С.І. Роль кадрової логістики у формуванні кластерних структур.....	71
Дороніна О.А. Активізація профорієнтаційної роботи як інструмент регіональної кадрової політики.....	75
Дорофєєва Г.А., Петренченко Т.С. Сучасні проблеми розвитку вищої освіти в Україні	81
Захарова О.В. Розвиток освіти в Україні як головної складової інвестування у людський капітал.....	88
Котов Є.В., Мормуль Н.І. Соціальні ризики людського розвитку.....	93
Логачова Л.М. Стратегічні напрями розвитку соціальної інфраструктури промислових регіонів	98
Муромець Н.С. Оцінка впливу стану ринку праці України на формування трудових потоків	102
Новак І.М. Оцінка результативності договірної регулювання колективних трудових відносин у сфері реалізації гарантій оплати праці.....	107
Паришков О.М., Кучер В.А. Проблеми кадрової політики на підприємствах металургійної галузі.....	111
Полянська Я.Л., Черноіванова О.Г. Удосконалення механізму формування трудового потенціалу регіону в системі професійної освіти.....	116
Прогнімак О.Д. Людський капітал як ресурс і передумова інноваційного розвитку України	122
Синяєва Л.В. Вплив державного регулювання заробітної плати на життя суспільства і людини	127
Соколик М.П. Продуктивність та оплата праці в Україні та окремих високорозвинутих країнах у 1999-2007 рр.....	131
Черноіванова О.М., Якимова Н.С. Сучасний стан та напрями вдосконалення професійної орієнтації молоді Донецької області	137
Юзик Л.О. Механізм реалізації соціальної політики підприємства	142
Дожджанюк Т.В. Вплив трудової міграції на ринок житлової нерухомості (на прикладі західних областей України).....	147
Боднарук О.В. Тенденції та проблеми оплати праці в Україні на національному рівні.....	151
Дубель В.М. Деякі аспекти забезпечення соціальної безпеки національної економіки.....	156
Коноваленко А.С. Організаційно-методологічні аспекти оцінки соціальної відповідальності бізнесу.....	159
Куряча Н.В. Світові тенденції діяльності компаній страхування життя.....	163
Мацола М.М. Фінансування людського розвитку сільського населення Карпатського регіону.....	167
Важинська В.В. Соціальна політика та людський розвиток	173
Гетьманенко Ю.О. До питання про розвиток європейського ринку праці	177
Кокорєва О.В. Вплив глобалізації на міграційні трудові процеси.....	183
Марценюк О.В. Управління соціальною безпекою в контексті людського розвитку.....	187
Бойко А.М., Хоружий Ю.С. Проблеми розвитку самозайнятості в Україні в контексті інтеграції до міжнародного ринку праці	192
Корнєєва Т.М. Конкурентоспроможність людського потенціалу як складова інноваційності України	197
Крозовець О.А. Оцінка ефективності державного регулювання доходів населення в Україні	202
Ланська С.П. Удосконалення системи професійного розвитку працівників на виробництві в Україні: урахування зарубіжного досвіду	207
Степанова Л.В. Оцінка ефективності використання трудового потенціалу торгівлі як складова кадрової політики підприємства	212
Сичова К.В. Особливості системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні	216

Панченко А.С., Мотика В.В. Контролінг управління людськими ресурсами як фактор підвищення управлінського потенціалу.....	222
Дмитриченко Л.А. Розвиток людського потенціалу: матеріальне стимулювання праці	225
Гриненко А.М. Соціальна нерівність як загроза безпеці та можливостям цивілізованого людського розвитку України.....	229
Калініна С.П., Тахтарова К.А., Гросс О.І. Тенденції розвитку безробіття в Німеччині.....	236
Гльницька О.І., Гльницький Я.В. Удосконалення процедури надання психологічної підтримки безробітним для активізації їх пошуку роботи	244
Александров І.О., Стиров В.В. Концепція сколого-інвестиційної політики як передумова сталого людського розвитку.....	250
Мартякова О.В., Брага І.Г. Особливості методів формування цін на платні медичні послуги в бюджетних закладах охорони здоров'я	255
Шахтська Л.В., Платонова О.С. Розвиток конкурентоспроможності молодих фахівців на ринку праці	260
Палоян О.В., Тарасова М.Ю. Організаційно-економічний механізм регіонального водокористування у забезпеченні сталого людського розвитку.....	265
Трикоз І.В. Стратегія розвитку охорони здоров'я як складової соціальної політики держави.....	270
Ахимова М.О. Комерціалізація вищої освіти в Україні: переваги, недоліки, методи регулювання.....	275
Соколов Д.Є. Організація діяльності консалтингових фірм у системі управління людськими ресурсами	280
Дергачова В.В., Панченко М.П. Проблеми та тенденції розвитку підприємств трубної промисловості в системі металургійного комплексу України	284
Фейзчук М.І. Методичні аспекти аналізу рівня економічної безпеки регіону.....	293
Токмачова А.В. Заходи щодо подолання недоліків правового регулювання факторингу	296
Месведєв Д.К. Щодо поняття перевезення вантажів автомобільним транспортом.....	301
Гринь Т.А. Теоретичні основи побудови системи внутрішньогосподарського контролю в умовах інноваційної економіки.....	309
Савенкова Г.І. Проблеми визначення митної вартості в Україні.....	320
Черніченко Г.О. Рецензія на монографію "Інноваційні й класичні теорії катастроф й економічних криз"	324

Серія

СОДЕРЖАНИЕ

Предисловие
Кафедра

Черніченко
Брага І.Г.

Гльницька

Гльницький

Дмитриченко

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

Гриненко А.М.

222
225
229
236
244
250
255
259
265
270
275
280
284
293
296
301
309
320
324

Вестник Донецкого национального университета

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

ОСНОВАН В 1997 ГОДУ

посвященный 35-летию
кафедры управления персоналом и
экономики работы

Серия В. Экономика и право

Спецвыпуск, том 1, 2009

СОДЕРЖАНИЕ

Предисловие	7
Кафедра управления персоналом и экономики труда Донецкого национального университета – 35!	8

СОЦИАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА И ЧЕЛОВЕЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ. РЕГИОНАЛЬНАЯ КАДРОВАЯ ПОЛИТИКА

Черниченко Г.А., Орехова Т.В., Шаульская Л.В. Взаимодействие высших учебных заведений с работодателями	10
Бузько И.Р., Часовская О.А. Развитие теории управления человеческими ресурсами: исторический аспект и мировой опыт	15
Гончаров В.Н. Обеспечение конкурентоспособности рабочей силы в условиях международной экономической интеграции	19
Дмитриченко Л.И., Кривенко Л.В. Развитие человеческого потенциала: образовательно-инновационный аспект	23
Куликов Г.Т. Заработная плата в затратах на содержание рабочей силы	28
Миценко И.М. Влияние глобализационных процессов на механизм формирования современного менеджера	34
Новикова О.Ф. Развитие трудового потенциала Украины: организационно-правовое и институциональное обеспечение	40
Омельченко В.Я., Омельченко А.П., Омельченко А.В. Механизм повышения управляемости в социально-общественных структурах на основе логистики	44
Чаусовский А.М., Гончарова И.В. Европейская социальная хартия: проблемы реализации и адаптации в Украине	47
Рыбалко В.Н. Зарегистрированное предложение рабочей силы на региональном рынке труда: динамика, составные базы прогноза	51
Балтачьева Н.А. Социальная политика предприятия как фактор повышения его социально-экономической эффективности	57
Безтелесная Л.И. Усовершенствование финансирования социальных услуг	63
Гриценко С.И. Роль кадровой логистики в формировании кластерных структур	71
Доронина О.А. Активизация профориентационной работы как инструмент региональной кадровой политики	75
Дорофеева А.А., Петrenchенко Т.С. Современные проблемы развития высшего образования в Украине	81
Захарова О.В. Развитие образования в Украине как главной составляющей инвестирования в человеческий капитал	88
Котов Е.В., Мормуль Н.И. Социальные риски человеческого развития	93
Логачова Л.Н. Стратегические направления развития социальной инфраструктуры промышленных регионов	98
Муромец Н.Е. Оценка влияния состояния рынка работы Украины на формирование трудовых потоков	102
Новак И.Н. Оценка результативности договорного регулирования коллективных трудовых отношений в сфере реализации гарантий оплаты труда	107
Паршиков А.М., Кучер В.А. Проблемы кадровой политики на предприятиях металлургической отрасли	111
Полянская Я.Л., Черноиванова О.Г. Усовершенствование механизма формирования трудового потенциала региона в системе профессионального образования	116
Прогнимак Е.Д. Человеческий капитал как ресурс и предпосылка инновационного развития Украины	122
Синяева Л.В. Влияние государственного регулирования заработной платы на жизнь общества и человека	127
Соколик М.П. Производительность и оплата труда в Украине и отдельных высокоразвитых странах в 1999-2007 гг.	131
Черноиванова Е.Н., Якимова Н.С. Современное состояние и направления усовершенствования профессиональной ориентации молодежи Донецкой области	137
Юзик Л.А. Механизм реализации социальной политики предприятия	142
Дожджанюк Т.В. Влияние трудовой миграции на рынок жилой недвижимости (на примере западных областей Украины)	147
Боднарчук О.В. Тенденции и проблемы оплаты труда в Украине на национальном уровне	151
Дубель В.М. Некоторые аспекты обеспечения социальной безопасности национальной экономики	156
Коноваленко А.С. Организационно-методологические аспекты оценки социальной ответственности бизнеса	159
Куряча Н.В. Мировые тенденции деятельности компаний страхования жизни	163
Мацола М.М. Финансирование человеческого развития сельского населения Карпатского региона	167
Важинская В.В. Социальная политика и человеческое развитие	173
Гетьманенко Ю.А. К вопросу о развитии европейского рынка работы	177
Кохорева О.В. Влияние глобализации на миграционные трудовые процессы	183
Марценюк О.В. Управление социальной безопасностью в контексте человеческого развития	187
Бойко А.Н., Хоружий Ю.С. Проблемы развития самозанятости в Украине в контексте интеграции в международный рынок труда	192
Корнеева Т.Н. Конкурентоспособность человеческого потенциала как составляющая инновационности Украины	197

Кролевец О.А. Оценка эффективности государственного регулирования доходов населения в Украине.....	202
Ланская С.П. Усовершенствование системы профессионального развития работников на производстве в Украине: учет зарубежного опыта	207
Степанова Л.В. Оценка эффективности использования трудового потенциала торговли как составляющая кадровой политики предприятия	212
Сычёва К.В. Особенности системы негосударственного пенсионного обеспечения в Украине	216
Панченко А.С., Митыка В.В. Контроллинг управления человеческими ресурсами как фактор повышения управленческого потенциала.....	222
Дмитриченко Л.А. Развитие человеческого потенциала: материальное стимулирование труда.....	225
Гриненко А.М. Социальное неравенство как угроза безопасности и возможностям цивилизованного человеческого развития Украины.....	229
Калинина С.П., Тахтарова К.А., Гросс О.И. Тенденции развития безработицы в Германии	236
Ильницкая О.И., Ильницкий Я.В. Усовершенствование процедуры предоставления психологической поддержки безработным для активизации их к поиску работы.....	244
Александров И.А., Стыров В.В. Концепция эколого-инвестиционной политики как предпосылка постоянного человеческого развития.....	250
Мартякова Е.В., Брага И.Г. Особенности методов формирования цен на платные медицинские услуги в бюджетных заведениях здравоохранения	255
Шаульская Л.В., Платонова Е.С. Развитие конкурентоспособности молодых специалистов на рынке труда	259
Половян А.В., Тарасова М.Ю. Организационно-экономический механизм регионального водопользования в обеспечении постоянного человеческого развития	265
Трикоз И.В. Стратегия развития здравоохранения как составляющей социальной политики государства	270
Крымова М.А. Коммерциализация высшего образования в Украине: преимущества, недостатки, методы регулирования.....	275
Соколов Д.Е. Организация деятельности консалтинговых фирм в системе управления человеческими ресурсами	280
Дергачёва В.В., Панченко М.П. Проблемы и тенденции развития предприятий трубной промышленности в системе металлургического комплекса Украины	284
Флейчук М.И. Методические аспекты анализа уровня экономической безопасности региона.....	293
Токунова А.В. Мероприятия по преодолению недостатков правового регулирования факторинга.....	296
Медведев Д.К. Относительно понятия перевозки грузов автомобильным транспортом	301
Гринь Т.А. Теоретические основы построения системы внутрихозяйственного контроля в условиях инновационной экономики	309
Сивенкова А.И. Проблемы определения таможенной стоимости в Украине	320
Черниченко Г.А. Рецензия на монографию "Инновационные и классические теории катастроф и экономических кризисов".....	324

Bulletin of Donetsk National University

SCIENTIFIC JOURNAL

FOUNDED IN 1997

devoted to the 35-anniversary of
department of personnel management
and economics of labour

Series C. *Economics and Law*

Special issue, vol. 1, 2009

CONTENTS

Preface.....	7
Personnel Management and Labor Economics Department of the Donetsk National University is 35!	8

SOCIAL POLICY AND HUMAN DEVELOPMENT. REGIONAL PERSONNEL POLICY

Chernichenko G.O., Orekhova T.V., Shaulska L.V. Interaction of higher educational institutions and employers.....	10
Buzko I.P., Chasovska O.A. Development of theory of human resources management: a historical aspect and world experience	15
Goncharov V.M. Providing competitiveness of labor force under international economic integration.....	19
Dmytrychenko L.I., Kryivenko L.V. Development of human potential: an educational-innovation aspect.....	23
Kulikov G.T. Wages in costs for maintenance of labor force.....	28
Mytsenko I.M. Impact of globalization processes on the mechanism of forming a modern manager	34
Novikova O.F. Development of labor potential in Ukraine: organizational-legal and institutional provision	40
Omelchenko V.Y., Omelchenko A.P., Omelchenko A.V. Mechanism of increasing manageability in socio-public structures on the basis of logistics.....	44
Chausovsky A.M., Goncharova I.V. European Social Charter: problems of implementation and adaptation in Ukraine.....	47
Rybalko V.M. Registered proposal of labor force on the regional labor market: dynamics, components of forecast base	51
Baltacheeva N.A. Enterprise's social policy as a factor of increasing its socio-economic efficiency	57
Beztesna L.I. Improvement of financing social services	63
Grytsenko S.I. Role of personnel logistics in formation of cluster structures.....	71
Doronina O.A. Activation of orientation training as an instrument of regional personnel policy	75
Dorofeeva G.A., Petrechenko T.C. Today's problems of higher education development in Ukraine	81
Zakharova O.V. Development of education in Ukraine as a main component of investments in human capital.....	88
Kotov E.V., Mormul N.I. Social risks in human development	93
Logachova L.M. Strategic directions for social infrastructure development in industrial regions.....	98
Muromets N.E. Estimation of the Ukrainian labor market impact on formation of labor flows.....	102
Novak I.M. Assessment of effectiveness of contract-based regulation of collective labor relations in the sphere of realizing of guarantees of payment for labor	107
Parshykov A.M., Kucher V.A. Personnel policy problems of metallurgical enterprises.....	111
Polyanska Ya.L., Chernoiivanova O.G. Improvement of mechanism of forming region's labor potential in the system of professional education	116
Prognimak O.D. Human capital as a resource and precondition for innovative development of Ukraine	122
Synyaeva L.V. Impact of state regulation of wages on the society and man.....	127
Sokolyk M.P. Productivity of labor and payment for labor in Ukraine and in some highly-developed countries in 1999-2007	131
Chernoiivanova O.M., Yakymova N.S. The situation in orientation training of the youth in the Donetsk region and ways of improving it.....	137
Yuzyk L.O. Mechanism of realizing enterprise's social policy	142
Dozhdzanyuk T.V. Influence of labor migration on the housing property market.....	147
Bodnaruk O.V. Trends and problems of labor payment in Ukraine on the national level.....	151
Dubel V.M. Some aspects in providing social security of the national economy	156
Konovalenko A.S. Organizational-methodological aspects of social responsibility of business.....	159
Kuryacha N.V. World trends in activity of companies for life insurance	163
Matsola M.M. Financing human development of rural population in the Carpathian region	167
Vazhynska V.V. Social policy and human development	173
Getmanenko Yu.O. On the problem of the European labor market development	177
Kokoreva O.V. Influence of globalization on migration labor processes	183
Martsenyuk O.V. Managing social security in the context of human development	187
Boyko A.M., Khorunzhyi Yu.S. Problems of self-employment development in Ukraine in the context of integration into international labor market.....	192
Korneeva T.M. Competitiveness of human potential as a component of innovativeness of Ukraine.....	197
Krolevets O.A. Assessment of effectiveness of state regulation of population's incomes in Ukraine.....	202
Lanska S.P. Improvement of the system of employees' professional development on the job in Ukraine: applying foreign experience	207
Stepanova L.V. Estimation of effectiveness of trade's labor potential as a component of enterprise's personnel policy	212

<i>Sycheva K.V.</i> Features of a non-government pension provision system in Ukraine	216
<i>Panchenko A.S., Motyka V.V.</i> Controlling of human resources management as a factor of managerial potential increase	222
<i>Dmytrychenko L.A.</i> Development of human potential: material work incentives	225
<i>Grynenko A.M.</i> Social inequality as a threat to security and possibility for a civilized human development in Ukraine	229
<i>Kalinina S.P., Tahtarova K.A., Gross O.I.</i> Trends in development of unemployment in Germany	236
<i>Ilitska O.I., Ilitskiy Ya.V.</i> Improvement of procedure of providing psychological support to the unemployed in order to make them more active to find a job	244
<i>Alexandrov I.O., Styrov V.V.</i> Conception of ecological-investment police as a precondition for stable human development	250
<i>Martaykova O.V., Braga I.G.</i> Features of methods of forming prices for paid medical services in budgetary health service institutions	255
<i>Shaulskaya L.V., Platonova E.S.</i> Development of young specialists' competitiveness on the labor market	259
<i>Polovyan O.V., Tarasova M.Yu.</i> Organizational-economic mechanism of regional water consumption in providing sustainable human development	265
<i>Trikoz I.V.</i> Strategy of health service development as a component of the state social policy	270
<i>Krymova M.O.</i> Commercialization of higher education in Ukraine: advantages, drawbacks, methods of regulation	275
<i>Sokolov D.E.</i> Organization of consulting firms activity in the system of managing human resources	280
<i>Dergacheva V.V., Panchenko M.P.</i> Problems and tendencies of development of the enterprises of the pipe-making industry in system of a metallurgical complex of Ukraine	284
<i>Fleychuk M.I.</i> Methodical aspects of the analysis of level of economic safety of region	293
<i>Tokunova A.V.</i> action on overcoming of lacks of legal regulation факторинга	296
<i>Medvedev D.K.</i> of concept of transportation of cargoes motor transport	301
<i>Grin' T.A.</i> Theoretical basis of construction of system of the intraeconomic control in the conditions of innovative economy	309
<i>Savenkova A.I.</i> Problem of definition of customs cost in Ukraine	320
<i>Chernichenko G. A.</i> The review of the monography "Innovative and classical theories of accidents and economic crises"	324

социальной безопасности национальной экономики как внешнего, так и внутреннего характера. С целью решения сложившейся ситуации необходимо принять комплекс первоочередных мероприятий по минимизации негативного влияния угроз социальной безопасности и поддержанию социальной стабильности национальной экономики.

РЕЗЮМЕ

Зроблено аналіз окремих загроз соціальній безпеці України й запропоновано першочергові заходи щодо мінімізації їх впливу на соціальну стабільність національної економіки.

SUMMARY

The article analyses some threats to social security of Ukraine and offers urgent steps to minimize their influence on social stability of the national economy.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

1. Шлемко В.Т., Бінько І.Ф. Економічна безпека України: сутність і напрями забезпечення. – К.: НІДС, 1997. – 144 с.
2. Александров І.О., Половян О.В., Черніченко Г.О. Економіко-екологічна безпека територіальних утворень та виробничих систем // Регіональна економіка. – 2004. – №1. – С. 133-145.
3. Афонцев С. Дискуссионные проблемы концепции национальной экономической безопасности // Россия XXI. – 2001. – № 2. – С. 38.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ

Коноваленко А.С., Мелітопольський відокремлений підрозділ Запорізького інституту економіки та інформаційних технологій

Процес соціально-економічних перетворень у сучасній Україні спрямований на створення ефективної національної моделі економіки. Першочерговим завданням соціальної політики на сьогодні є створення умов для соціальної стабільності і достойного існування всіх громадян відповідно до загальносвітових тенденцій [7]. Складні умови сьогодення обумовлюють наближення бізнесу до вирішення проблем громади, до соціальних потреб суспільства, тому що бізнес є його невід'ємною частиною. Таким чином, соціальна орієнтація управління підприємствами в Україні є необхідністю, а соціальна відповідальність бізнесу – вимогою сучасності.

Однак актуальною є проблема виміру рівня соціальної відповідальності бізнесу. Основою такої оцінки повинні стати певні принципи, дотримання яких дозволить оцінити внесок підприємства у розвиток суспільства та рівень соціальної відповідальності бізнесу перед групами зацікавлених осіб.

Теоретико-методологічні аспекти соціальної відповідальності бізнесу на сьогодні є предметом обговорення широкого кола науковців. Значним внеском у розвиток теорії та практики соціальної відповідальності бізнесу є роботи видатних дослідників Ф. Візера, Ф. Хайека, Л. Мізеса, П. Друкера, Д.МакКлеланда, Дж. Шекль. Сучасні підходи до визначення корпоративної соціальної відповідальності сформульовані в роботах К. Девіса, Дж. Ролза, Д. Гелбрейта, Г. Кунца, М. Фалмера тощо.

Інституціональний підхід до дослідження соціальної відповідальності бізнесу реалізується у роботі Р. Павлова. Теоретичні аспекти оцінки показників соціальної відповідальності розглянуто Н. Водницькою. Соціальна відповідальність як чинник забезпечення економічної користі досліджувалась економістами Н. Загорською, С. Івченко, М. Потапенко та ін.

Мета статті – розглянути особливості взаємодії бізнес-структур із групами зацікавлених осіб та обґрунтувати основні принципи оцінки рівня соціальної відповідальності бізнесу.

Серед значної кількості зацікавлених осіб (стейкхолдерів) на діяльність підприємства найзначніше впливає держава. Державні органи влади, виконуючи свої функції, регулюють діяльність підприємств, встановлюють межі цього регулювання, забезпечують інформаційний простір та контролюють ступінь виконання підприємцями встановлених чинним законодавством норм та обмежень [1]. Стейкхолдери (працівники підприємства, суспільство, партнери по бізнесу) не мають чітко визначеної системи дій та їх вплив обмежується інформуванням керівництва підприємства про зміст актуальних проблем з метою залучити бізнес до їх вирішення.

Враховуючи інтереси зацікавлених осіб і межі державного регулювання діяльності підприємства, керівництво організації розробляє систему заходів соціальної відповідальності. Комплекс цих заходів складається як з обов'язкових, так і з добровільних дій керівництва організації.

Обов'язкові заходи, які необхідно реалізовувати підприємству, встановлюються державою та закріплені вимогами чинного законодавства. Їх дотримання контролюється з боку державних органів влади. Враховуючи проблеми, які впливають на діяльність сучасних підприємств, держава має забезпечувати ефективне інформаційне поле діяльності підприємства не тільки з позиції існуючої системи законодавчо закріплених норм, а і з приводу змін, які відбуваються в галузі регулювання діяльності підприємств.

Врахування інтересів стейкхолдерів дозволяє керівництву підприємства розширити межі обов'язкових заходів та ініціювати реалізацію соціальних програм, які виходять за межі державного регулювання.

Оцінюючи взаємодію підприємства з державою та іншими категоріями стейкхолдерів, можна стверджувати, що держава й інші групи зацікавлених осіб негативно реагують на ігнорування підприємством їх інтересів [2]. Так, порушення підприємством встановлених державою норм призводить до застосування відповідних санкцій, покарань, штрафів, можливе навіть припинення діяльності такого підприємства. У результаті рівень соціальної відповідальності бізнесу зменшується за рахунок зниження ступеня виконання обов'язкових вимог держави.

Якщо керівництво підприємства не бере до уваги інтереси громади, персоналу, споживачів тощо, це зумовлює погіршення іміджу підприємства, призводить до виникнення конфліктних ситуацій, страйків тощо. У результаті рівень соціальної відповідальності бізнесу може деякий час залишатися незмінним, однак із часом він знизиться за рахунок погіршення результатів фінансово-господарської діяльності підприємства. Таким чином, всі категорії стейкхолдерів можуть негативно реагувати на діяльність підприємства.

Стейкхолдери, крім держави, здатні позитивно впливати на підприємство, якщо керівництво підприємства враховує інтереси зацікавлених осіб та бере активну участь у їх підтримці. Такий вплив покращує імідж організації, поліпшує внутрішній клімат фірми, формує довіру та повагу в колі споживачів, партнерів, навіть серед конкурентів. Діяльність підприємства з урахуванням вимог всіх категорій стейкхолдерів формує певний рівень соціальної відповідальності бізнесу, який включає регламентовані та добровільні складові, з метою позитивного впливу бізнесу на добробут суспільства.

У той же час держава не підтримує прагнення підприємця дотримуватись встановлених норм та розширювати добровільно межі соціальної відповідальності за власний рахунок та за власною ініціативою. Реакція з боку органів державної влади або нейтральна у випадку, коли норми чинного законодавства дотримано, або негативна у випадку порушення законодавчих норм. Тобто дотримання підприємствами встановлених державою норм збільшує рівень соціальної відповідальності підприємства, але не має під собою позитивного мотивуючого впливу.

Необхідність позитивного стимулювання будь-яких управлінських процесів доведена теорією та практикою менеджменту [5]. Впровадження пільг різного роду, рейтингова оцінка та визначення досягнень підприємств у галузі соціальної відповідальності з боку органів державної влади та місцевого самоврядування може служити чинниками позитивного стимулювання соціалізації бізнесу. Тому без державної підтримки процес впровадження та розвитку практики соціальної відповідальності бізнесу на вітчизняних підприємствах не набуватиме масштабності та високих темпів.

На нашу думку, обґрунтування загальних принципів оцінки рівня соціальної відповідальності бізнесу дозволить досягти уніфікації інформації про соціальну спрямованість діяльності підприємств та організацій. Це, в свою чергу, дасть можливість представникам зовнішнього середовища (владі, потенційним інвесторам, працівникам, партнерам по бізнесу, громаді) робити об'єктивні висновки про рівень соціальної відповідальності суб'єкта господарювання.

На сьогодні в Україні спостерігається тенденція збільшення кількості підприємств, які підтримують рух за розповсюдження соціальних звітів [4]. Нами заперечується необхідність впровадження єдиного стандарту соціальної звітності та стверджується доцільність складання такої форми звітності лише за ініціативою керівництва підприємств, її індивідуальність та прозорість. У цьому разі можливе отримання необхідної інформації про показники діяльності підприємства без єдиних форм та стандартів соціальних звітів. Вихідними даними для оцінки рівня соціальної відповідальності бізнесу, на наш погляд, повинні бути дані статистичної, фінансової та податкової звітності підприємства.

Свою діяльність представники бізнес-середовища спрямовують на задоволення потреб зовнішнього середовища. Критерії оцінки рівня соціальної відповідальності бізнесу повинні відповідати вимогам зацікавлених осіб та задовольняти їх прагнення отримувати об'єктивну інформацію про спрямованість діяльності організації та її результати.

Результати дослідження уявлення українських підприємців про можливі форми прояву соціальної відповідальності бізнесу доводять, що найбільше значення при оцінці соціальної відповідальності організації мають заходи, які реалізуються в межах управління персоналом, а саме: заходи щодо впровадження соціальних програм покращання умов праці, навчання і розвитку працівників [3]. Рідко респонденти називали такі прояви соціальної відповідальності бізнесу, як благодійна діяльність, допомога громадськості, дотримання принципів етичного ставлення до споживачів, участь у регіональних програмах розвитку, реалізація екологічних програм тощо.

Основою методики оцінки рівня соціальної відповідальності бізнесу є загальні принципи її здійснення. До таких принципів відносимо такі:

1) принцип вибірконості. Вважаємо недоцільним проведення оцінки рівня соціальної відповідальності усіх без винятку організацій, хоча, можливо, в цьому є науковий інтерес з точки зору аналізу та порівняння. Дотримання принципу вибірконості дозволить виділити з великої кількості діючих підприємств такі, які мають монопольне становище та діяльність яких підлягає державному регулюванню;

2) принцип порівнянності. З метою уніфікації показників соціальної активності доцільним є використання сукупності відносних показників, тому що порівняння абсолютних показників не дасть можливості робити висновки про об'єктивний стан речей. Крім того, з позиції визначення рівня соціальної відповідальності бізнесу важливим є не аналіз наявних ресурсів підприємства, а ефективність їх використання;

3) принцип обґрунтованості. Необхідно брати до уваги лише ті показники, які опубліковані офіційно або відображені в фінансовій та статистичній звітності підприємства. Це забезпечить правдивість та об'єктивність висвітлення інформації щодо соціальної відповідальності організації;

4) принцип урахування загальних для підприємств умов здійснення діяльності. Для оцінки тенденцій зміни соціального спрямування діяльності підприємства доцільно аналізувати окремі показники в динаміці по роках та враховувати існуючі тенденції. Такий аналіз дозволить урахувати вплив макроекономічних показників на всі підприємства незалежно від галузевої приналежності;

5) принцип галузевої приналежності. При аналізі рівня соціальної відповідальності об'єднань підприємств, або холдингів, які включають декілька напрямів діяльності (наприклад, фінансово-промислові групи), необхідно враховувати показники окремих галузевих напрямів. До того ж необхідно врахувати, що різні підприємства здійснюють діяльність у різних галузях народного господарства, а кожній галузі властиві різні ризики (фінансові, інвестиційні, кліматичні).

Враховуючи наявність певних особливостей у різних сферах економіки, пропонується оцінювати показники рівня соціальної відповідальності бізнесу незалежно від того, чи є вони обов'язковими (встановленими державою нормами) або реалізуються за ініціативою керівництва бізнес-одиниці (добровільно). Цього можна досягти за рахунок порівняння окремих показників з його середнім рівнем по галузі. Такий підхід дозволить враховувати специфіку діяльності підприємств різних галузей та порівнювати рівень їх соціальної відповідальності.

Висновки

1. Серед значної кількості стейкхолдерів на діяльність підприємства найзначніше впливає держава. Інші стейкхолдери інформують керівництво підприємства про актуальні проблеми, прагнучи залучити бізнес до їх вирішення. Враховуючи інтереси зацікавлених осіб і межі державного регулювання діяльності підприємства, керівництво реалізує обов'язкові та добровільні соціальні заходи.

2. Всі стейкхолдери можуть негативно впливати на діяльність підприємства, якщо його керівництво не бере до уваги їх інтереси. Це позначається на погіршенні іміджу підприємства, зменшує рівень соціальної відповідальності бізнесу. Врахування інтересів зацікавлених осіб зумовлює позитивний вплив стейкхолдерів (крім держави) на підприємство. З боку держави відсутнє стимулювання соціальної відповідальності бізнесу навіть у разі абсолютного дотримання встановлених норм та виконання підприємством всіх вимог. Це не відповідає теоретичним засадам сучасного менеджменту (теоріям мотивації).

3. Дотримання загальних принципів оцінки соціальної відповідальності бізнесу дозволяє уніфікувати інформацію про соціальну спрямованість діяльності підприємств та організацій, дає змогу представникам зовнішнього середовища робити об'єктивні висновки про рівень соціальної відповідальності бізнесу. До основних нами віднесені принципи вибірконості, порівнянності, обґрунтованості, принцип урахування загальних для підприємств умов здійснення діяльності та галузевої приналежності.

4. Нами заперечується необхідність впровадження єдиного стандарту соціальної звітності та стверджується доцільність складання такої форми звітності лише за ініціативою керівництва підприємств, її індивідуальність та прозорість. Є доцільним отримання інформації про діяльність підприємства без створення єдиних форм та

стандартів соціальних звітів. Вихідними даними для оптимальної методики оцінки рівня соціальної відповідальності бізнесу, на наш погляд, повинні бути відомості статистичної, фінансової та податкової звітності підприємства. Критерії оцінки рівня соціальної відповідальності бізнесу повинні відповідати вимогам зацікавлених осіб, задовольняти їх прагнення отримувати об'єктивну інформацію про спрямованість діяльності організації та її результати.

РЕЗЮМЕ

Рассмотрена роль социальной ответственности бизнеса в процессе формирования социальной политики и развития общества. Проведен анализ особенностей взаимодействия бизнес-структур с заинтересованными лицами и государством. Обоснованы основные принципы оценки уровня социальной ответственности бизнеса.

SUMMARY

Role of social responsibility of business in the process of social policy formation and society development is considered. Analysis of specific interactions between business-structures and stakeholders and state was made. Main principles used for estimating the level of social responsibility of business are grounded.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Гусев Ю.В. Стратегічне планування соціальної відповідальності бізнесу / Ю.В. Гусев, М.С. Кзамбаева. – Новосибірськ: НДУАУЕ, 2007.
2. Fridman M. The social responsibility of business is to increase its profit // New York Times. 1970. 13 Sept., 33. – P. 122-126.
3. Савіна Т.М. Соціально-економічна відповідальність бізнесу / Т.М.Савіна // Регіонологія. – 2007. – №2. – С. 114-121.
4. Любова Е. Социальная ответственность бизнеса – следующий этап развития конкуренции для компаний // ReklamaMaster.com. – 2008.
5. Management: Tasks, Responsibilities and Practices (1973) Русскоязычное издание: Менеджмент: задачи, обязанности, практика. – М.: Вильямс, 2008. – С. 992.
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 21.07.2006 р. №1001 “Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЙ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ

Куряча Н.В., Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара

Ринок страхування життя, його важлива частина – пенсійне страхування досі є нерозвинутими у нашій країні, тим більше що за допомогою пенсійного страхування можливим є акумулювання великих обсягів коштів, що сприяє не тільки забезпеченню належного соціального стану в країні, але і підвищує інвестиційні можливості держави. Пенсійне страхування, започатковане в нашій країні договором між Україною і Європейським Союзом 16 червня 1994 р. та прийнятими зобов'язаннями України у 1999 р. щодо адаптації українського законодавства для зарубіжних страхових компаній, завдяки зусиллям нашої держави розвивається, хоча і не такими швидкими темпами, як це відбувається у деяких постсоціалістичних країнах. Цьому сприяв і ряд прийнятих законодавчих актів щодо реєстрації на території України іноземних страхових компаній; законодавчих актів, що звільняють від оподаткування соціально-

Підписано до друку 05.09.2009 р. Формат 60х84/16, Папір типографський.
Офсетний друк. Умовн. друк. арк. 34,07. Тираж 300 прим. Замовл. № 2/2009

Центр інформаційних і комп'ютерних технологій Донецького національного університету
83001, м.Донецьк, вул. Університетська, 24